

De familie Boelens en de geschiedenis van Groningen (Nederland) 1550-2000

Richard Paping

Rijksuniversiteit Groningen

7 oktober 2006

Opzet Boelens-praatje

- Van eigenerfde boer tot van alles en nog wat
- Verhuizen van hot naar her (de trek naar de stad)
- De familie Boelens als steunpilaar van de katholieke kerk in de Ommelanden

- Boele Jans ca. 1550: eigenerfde boer
- Zonen ca. 1580:
 - Julle: extreem grote provinciemeier met eigendom ouderlijke plaats
 - Johan I: brouwer in stad Groningen
 - Eisse: meier (huurder) met eigen land elders
 - Johan: meier op ouderlijke boerderij
- Ca. 1600-1750: huurders van zeer grote boerderijen, o.a.:
 - Feddemahuis, Bokema, Oldenklooster te Kloosterburen
 - De Ronde te Wehe (later Borgsweer)
 - Langenhuis te Rottum
 - Sybingaheerd te Westerwijtwerd
 - Zuiderham te Den Ham
 - Arnwerd te Krewerd
- Ca. 1750-1850:
 - Beklemde meiers krijgen feitelijk bezit van het land
 - Voor velen moeilijk hoge positie vast te houden (verarming) o.a.:
 - Jacob Jacobs Boelens/Iema: ca. 1780 van molenaar naar arbeider
 - Jan Jacobs Boelens te Den Ham ca. 1800: arbeider en veearts
 - De familie spat alle kanten op: het beroep landbouwer wordt uitzondering in plaats van regel:
 - Commissionair, bakker, smid, textielhandelaren etc.

Buizen Dyck, Provincie Landt,
 Sijde merckende Lyden en Gouvaanen Dijkten

De Dyck
 Eigen van
 Provincie Landt
 merckende alle Gouvaanen
 en Dijkten

Eigen van
 Provincie Landt
 merckende alle
 Gouvaanen
 en Dijkten

Eigen van
 de heer
 Commandeur
 Leids water

de heer
 van
 water

Eigen van
 Thome Halfman

Eigen van
 Thome Halfman en Goff

Eigen van
 Thome Halfman

Provincie,
 gelyc Mene Eeren

Provincie
 gelyc Mene Eeren

Eigen van
 Provincie Landt
 merckende alle
 Gouvaanen
 en Dijkten

Eigen van
 Provincie Landt

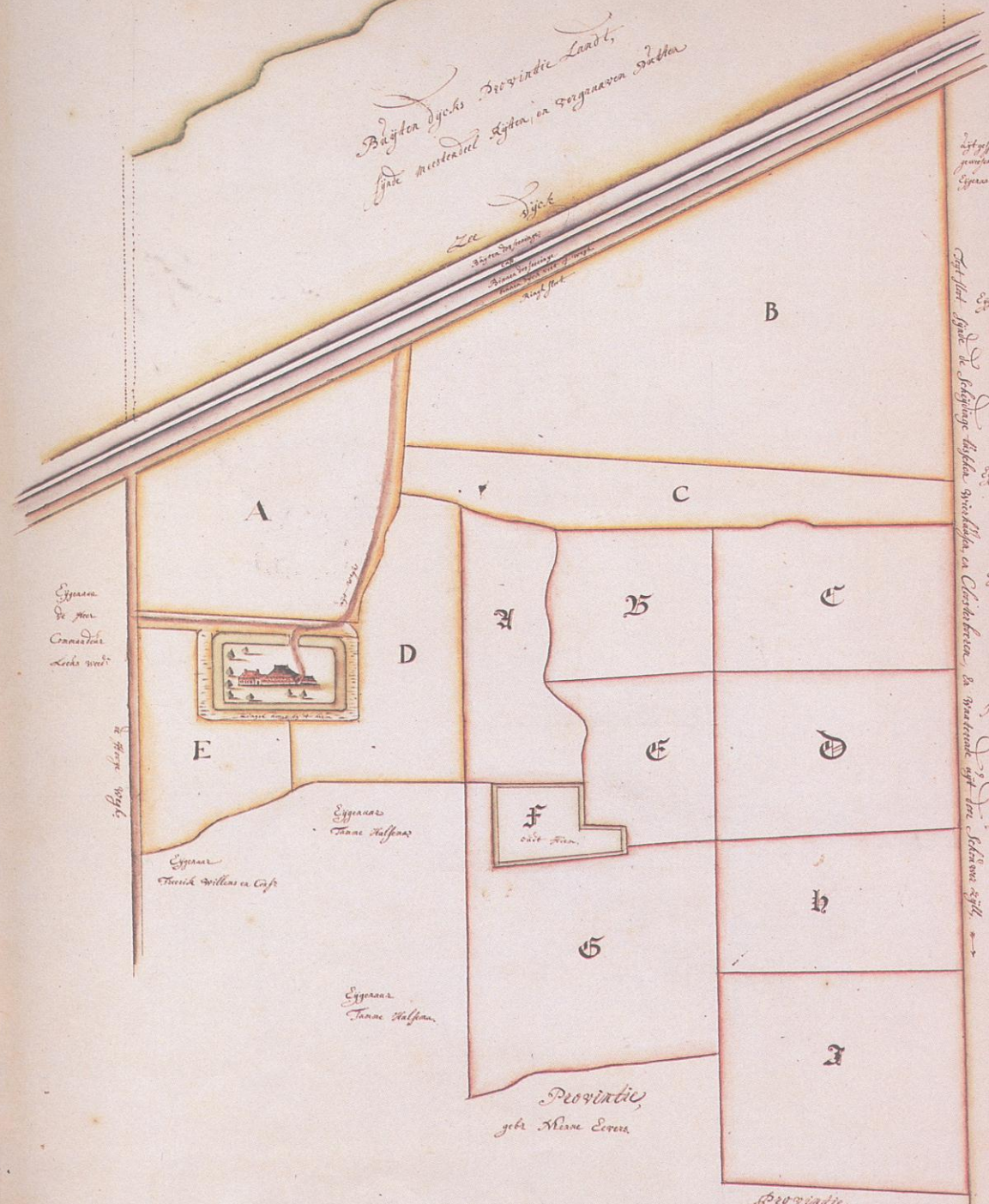
Eigen van
 Provincie Landt

Eigen van
 Provincie Landt

Eigen van
 Provincie Landt

Eigen van
 Provincie Landt

Eigen van
 Provincie Landt

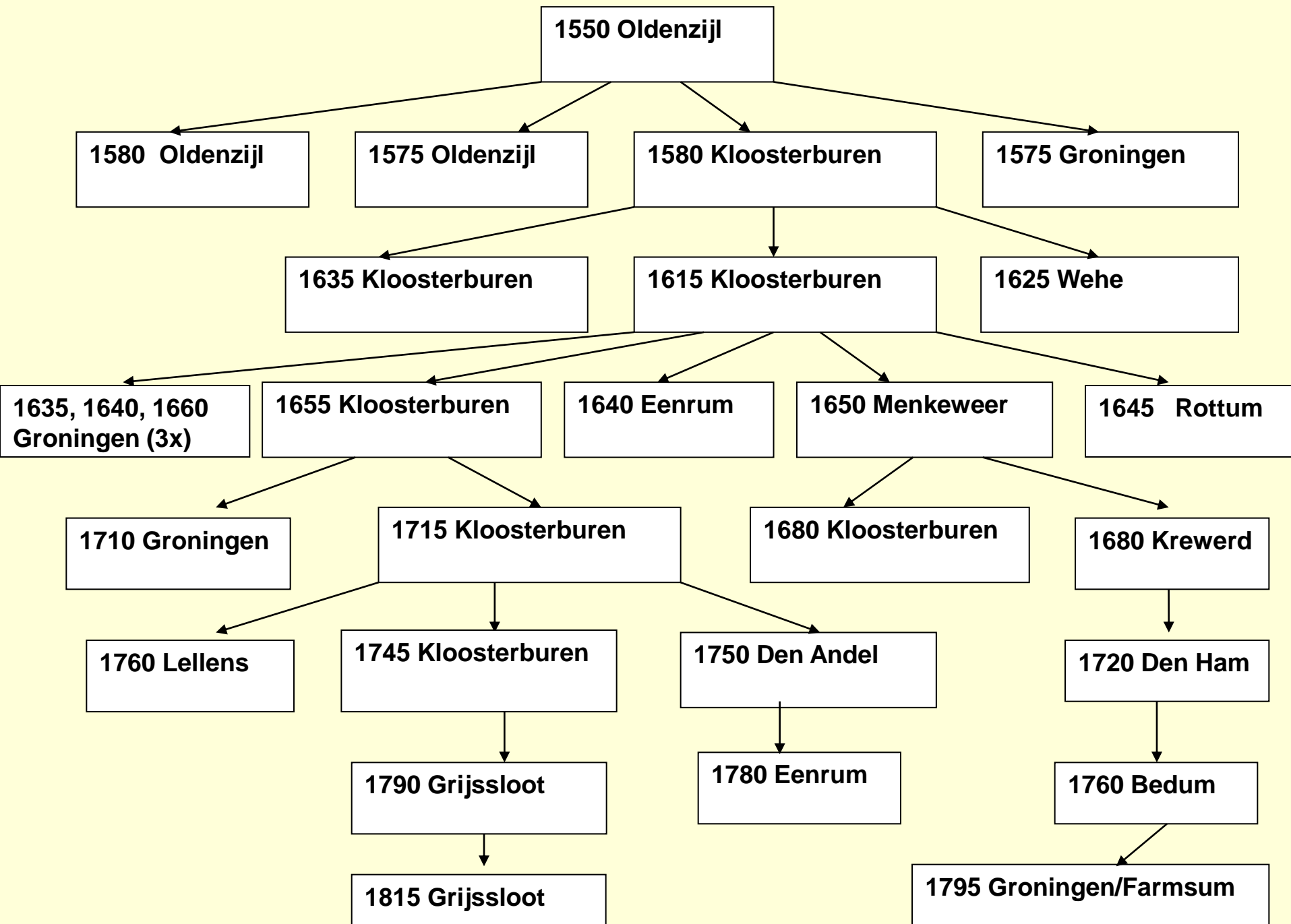

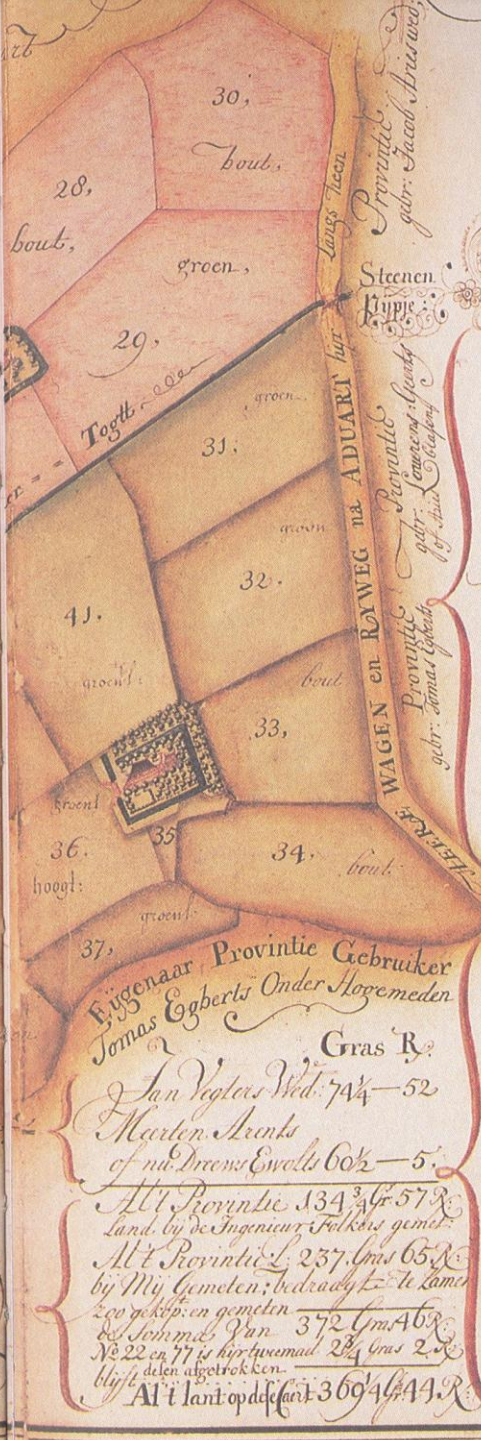
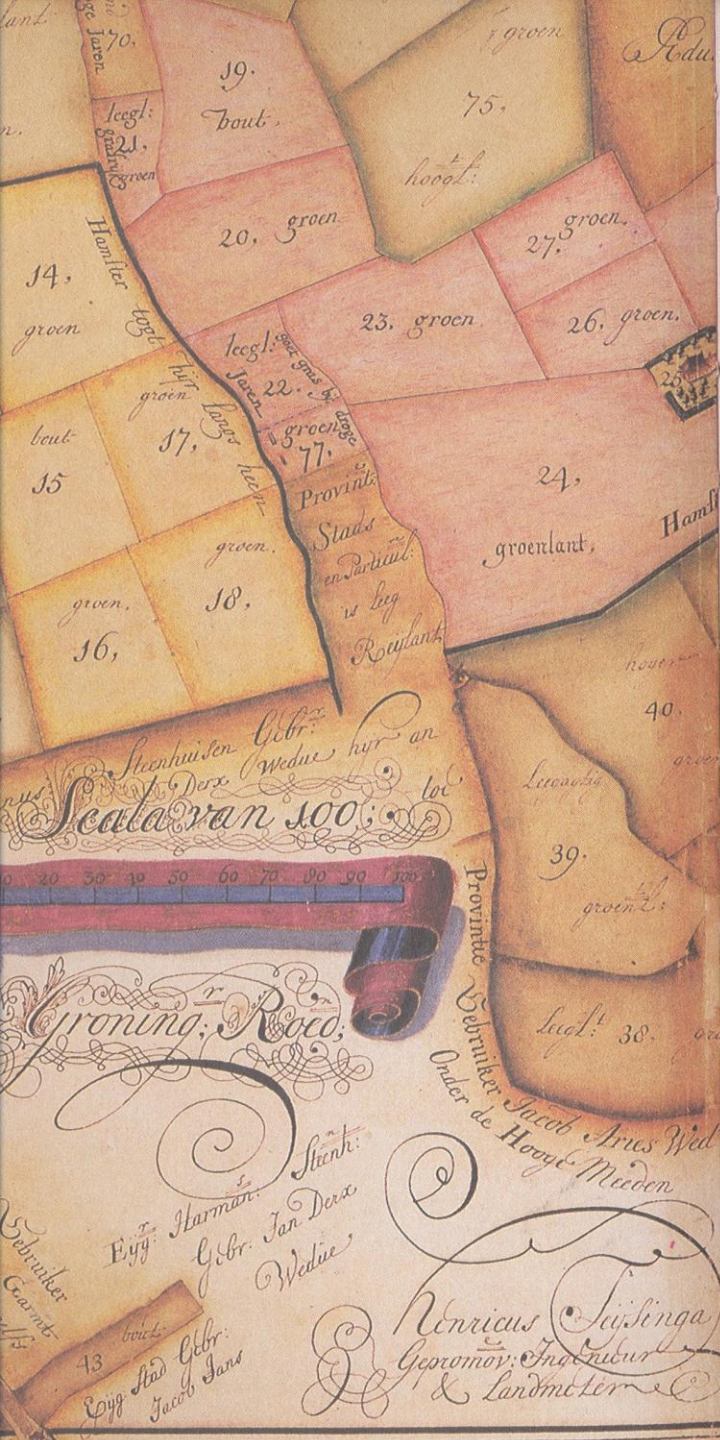
Beroepen van mannelijke 'stamhouders' familie Boelens (N=342)

	Land- bouwers e.d.	Zelfstan- digen ambachten en industrie	Zelfstan- digen handel en diensten	Werk- nemers, ambte- naren e.d.
Ca. 1550- 1800	62%	29%	6%	3%
Ca. 1800- 1900	37%	24%	24%	15%
Ca. 1900-nu	5%	13%	23%	59%

Verhuisgedrag

- Zelden vele generaties op dezelfde plaats van vader op zoon: ouderlijk huis gaat geregeld naar dochter of wordt verkocht. Daarom:
- Tot 1800: veel verhuizingen in de Groningse Ommelanden of naar de stad: de Boelens-wereld is de provincie Groningen
- Vanaf 1800/1850 vertrek naar oost-, zuid- en west-Nederland: de Boelens-wereld is nu heel Nederland, zelfs Noord-Amerika en elders. Gevolg: enorme verspreiding familie!!!

Garment Roodfs. Afing Inmes v
 Tijmens. Met onig Provincie Cij
 Medt Geopieert Na de Melong
 Folkers Melong de Provincie Pla
 en Drens Ewells gebuuykt; te La
 t Cras 240 Rood: a 15 Vol. 9 du m. is

No.	Oras	R	No.	Oras	R	
1	2 3/4	38.	31	5 1/4	4.	
2	1 1/2	46.	32	5	74.	
3	0	21.	33	3 1/4	66.	
4	5 1/2	63.	34	5 1/4	54.	
5	1 3/4	46.	35	huan Cingels	2	42.
6	4	5.	36	en Melkwater	3 1/4	54.
7 Heemste	1 1/4	52.	37	---	2	30.
8	1/4	57.	38	---	6 1/2	15.
9	6 1/4	24.	39	---	7 1/4	44.
10	6 1/2	15.	40	---	7 1/2	46.
11	3 1/4	64.	41	---	7	38.
12	1 1/4	71.	Eig. Provincie 6 3/4 Cras 20.			
13	6 1/2	47.	Gebruik Jacob Aries Wed.			
14	6 1/2	50.	42	huan inhof	1/4	4.
15	3 3/4	21.	43	---	1 1/4	30.
16	4 1/2	38.	44	---	---	64.
17	4	3.	45	---	J.	45.
18	4 1/2	67.	46	---	1 1/4	5.
Eig. Prov. 74 1/4 Cras 52 R			47	---	J.	70.
Gebr. Jan Voglers Wed.			48	---	1 1/4	75.
Geopieert Origen Ing Folkers			Eig. Provincie 6 3/4 Cras 65 R			
19	5	40.	Gebr. Garment Roodfs.			
20	5 1/2	0.	49	---	2	30.
21	1 1/4	26.	50	---	5	50.
22 en 77	2 1/4	2.	51	---	5	12.
23	5	35.	52	---	1/4	49.
24	13 1/4	53.	53	bout	---	28.
25 Heemste	J.	10.	54	Heem	1/4	7.
26	2 3/4	72.	55	Melkwall.	---	56.
27	2 1/2	40.	56	---	1 1/4	48.
28	6 1/2	9.	57	---	4 1/4	4.
29	0	36.	58	---	4 1/2	41.
30	5 1/4	38.	59	---	4 1/4	20.
Eig. Prov. 60 1/2 Cras 5 R			Eig Provincie 20 1/4 Cras 41 R			
Gebr. Meerten Arents of nu			Gebr. Afing Inmes v. d. W. d. d. d.			
Drens Ewells; uit de stuk			Jacob Aries wed 56 3/4 - 60.			
ken No 10 en 20 wort tot			Garment Roodfs - 63 - 65.			
huize; betaalt an Jacob Arents			Jan Tijmens 96 1/4 - 7.			
2 gld. 10 fens.			Jan Clafens Kind 6 1/4 - 22.			
Wat no 22 wort betaalt an			Dek & Brantsen 6 1/2 - 4.			
Dek Arents en Kornick. Jas			Widman J. Quets 44 - 50.			
Kinds 4 1/2 - 2 1/2. Geopieert na			by mij gemeten 257 1/2 Cras 65 R			
de Originele Caart van de Ing Folkers						

Woonplaatsen van mannelijke stamhouders familie Boelens (N=342)

	Platte-land Gro-ningen	Stad Gro-ningen	Oosten Neder-land	Zuiden Neder-land	Westen Neder-land	Buiten-land
Ca. 1550-1800	64%	35%	-	-	-	1%
Ca. 1800-1900	37%	22%	7%	16%	10%	6%
Ca. 1900-nu	8%	5%	22%	30%	25%	14%

Boelens als steunpilaar van de RK kerk in de Ommelanden in de 17^e en 18^e eeuw

- Familie Boelens behoorde tot de rijkste niet-adellijke 'papistische' Ommelanders rond 1600-1650: vele vroege familierelaties met andere rijke RK boeren.
- Boelens-bastion Kloosterburen (Feddemahuis) blijkt grootste RK bolwerk rond 1650 (organisatie diaconie, H. missen e.d): oorsprong parochie Den Hoorn en later parochie Kloosterburen
- Boelens-bastion Den Ham (Zuiderham e.a.) vormt financiële basis parochie Aduard rond 1760. Later grote schenkingen Boelens aan opvolger: parochie Zuidhorn
- 'Boelens' te Westerwiltwerd (Sybingaheerd e.a.) en Rottum (Langenhuis) leggen samen met andere boeren en de RK adel (borgers Alma en Holwinde) de grondslag voor de parochies Bedum en Uithuizen

